

Sygn. akt I C 1233/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Zych

Protokolant: protokolant sądowy Olga Kuna- Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2014 roku w Lublinie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

przeciwko T. P., W. P., E. P.

o zapłatę

I. utrzymuje w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w sprawie sygn. akt I Nc 277/13 w dniu 23 sierpnia 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Lublinie ,

II. nieuiszczoną część kosztów sądowych w postaci opłaty od zarzutów przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 1233/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 sierpnia 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani T. P., W. P. i E. P. na podstawie weksla mają zapłacić na jej rzecz kwotę 200.271,98 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanych kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że weksel in blanco wystawiony został przez pozwanego T. P. w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą celem zabezpieczenia należności wynikających z tytułu realizacji umowy dotyczącej sprzedaży paliw przez powodową spółkę. Weksel poręczyli i podpisali deklarację wekslową W. P. i E. P.. Nieuregulowanie przez pozwanego T. P. należności w wyznaczonym terminie spowodowało, iż w dniu 18 czerwca 2013 roku powodowa spółka wypełniła weksel o brakujące elementy w tym stosowną kwotę stanowiącą sumę należności głównej oraz skapitalizowanych na dzień wypełnienia odsetek, ponadto wskazała miejsce płatności weksla oraz wyznaczyła termin jego płatności.

W dalszej części strona powodowa wskazała, iż weksel został wypełniony na rzecz spółki działającej pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z uwagi na okoliczność, iż w dniu 27 listopada 2012 roku w Krajowym Rejestrze Przedsiębiorców zarejestrowano zmianę firmy spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (pozew z uzasadnieniem k. 2-5).

W dniu 23 sierpnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, mocą, którego nakazał pozwanym T. P., W. P. i E. P., aby w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia tego nakazu zapłacili solidarnie powodowi (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 200 271,98 złotych

wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 9 721 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (k. 29).

Nakaz zapłaty został doręczony pozwanym W. P. i E. P. w dniu 9 września 2013 roku, a pozwanemu T. P. w dniu 23 września 2013 roku (k. 33, 33, 42).

W zarzutach od nakazu zapłaty z dnia 23 września 2013 roku W. P. i E. P. domagali się uchylecia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, a nadto wstrzymania wykonania nakazu zapłaty w całości (k. 34-36).

W uzasadnieniu swoich zarzutów pozwani podnieśli, iż wystawiony przez powodową spółkę weksel obarczony jest wadą nieważności. Z uwierzytelnionej przez powoda kopii weksla wynika bowiem, że datą wystawienia weksla jest 18 czerwca 2013 roku, podczas gdy deklaracja wekslowa pochodzi z 8 września 2009 roku. Pozwani podnieśli, iż weksel wystawiony bez podania daty jego wystawienia jest nieważny, przy czym bez znaczenia jest już wówczas data wskazana w treści deklaracji wekslowej. W dalszej części uzasadnienia swojego stanowiska wywiedli, iż wpisana przez powoda data wystawienia weksla jest niezgodna z rzeczywistością. Oprócz tego weksel wystawiony przez T. P., jako zabezpieczenie należnego wykonania umowy sprzedaży nr (...) z dnia 31 grudnia 2002 roku (wraz z późniejszymi aneksami) nie mógł być wystawiony 2013 roku – gdyż w tym czasie pozwani nie byli posiadaczami wystawionych bądź poręczonych przez siebie weksli. Zostały one złożone do dyspozycji powoda w 2009 roku, stąd w ocenie pozwanych wyłącznie najpóźniej ta data, winna zostać wskazana, jako data wystawienia weksla.

Pozwani zakwestionowali również samo wypełnienie weksla wskazując, iż nastąpiło ono niezgodnie z deklaracją wekslową podnosząc, iż weksel załączony do pozwu jest wekslem kaucyjnym, który zabezpieczał roszczenie powoda wynikające z zawartej w dniu 31 grudnia 2002 roku pomiędzy (...) Sp. z o.o., a pozwanymi umowy sprzedaży paliw nr (...). Według posiadanej przez nich wiedzy T. P. należycie wywiązał się z zaciągniętego zobowiązania i nie posiada wobec powoda zaległości we wskazanej kwocie 200.271,98 złotych. Okoliczność ta w ocenie pozwanych, uzasadnia złożenie wniosku o zobowiązanie powoda do przedłożenia umowy sprzedaży wraz z wszystkimi aneksami, a także dokumentów potwierdzających pobieranie przez pozwanego T. P. paliwa oraz wskazania wszystkich płatności dokonanych przez pozwanego z tytułu przedmiotowej umowy. Powyższe pozwoli nadto w ocenie pozwanych na zweryfikowanie istnienia i wysokości wierzytelności wynikającej ze stosunku podstawowego i wykazanie, iż weksel nie został wypełniony przez powoda zgodnie z deklaracją.

Ostatecznie pozwani podnieśli również zarzut przedawnienia wskazując, iż roszczenia z tytułu sprzedaży ulegają przedawnieniu z upływem dwóch lat. Uzasadniając przedstawione stanowisko podali, iż nawet w przypadku, gdyby pozwany posiadał wobec powoda jakiegokolwiek nieuregulowane należności wynikające z umowy sprzedaży z dnia 31 grudnia 2002 roku wraz z późniejszymi aneksami, to roszczenia te bez wątpienia uległy przedawnieniu jeszcze przed wypełnieniem weksla (k. 34-36).

Zarzuty od nakazu zapłaty wniósł również pozwany T. P. (k.43-47). Zarzuty te w swej treści są tożsame są z zarzutami pozostałych pozwanych przy czym w odniesieniu do wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją, pozwany nadto podał, iż nie posiada nieprzedawnionej zaległości we wskazanej przez powodową spółkę kwocie 200 271,98 złotych.

Opisane wyżej stanowisko procesowe strona powodowa podtrzymała również w toku postępowania, pozwani ani ich pełnomocnicy na wyznaczony termin rozprawy nie stawili się mimo prawidłowego zawiadomienia.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. i T. P. właściciel Przedsiębiorstwa Budownictwa, Handlu i Usług (...) z siedzibą w K. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarł w dniu 31 grudnia 2002 roku umowę sprzedaży o nr (...), której przedmiotem była sukcesywna dostawa paliw na zasadzie odroczonej płatności. Zgodnie z § 1 ust. 2 tej umowy sprzedaż obejmowała określony rodzaj i ilość partii paliwa, jednorazowo dostarczanego z baz magazynowych producenta paliwa (...). Zgodnie z § 3 ust. 1 pozwany jako kupujący miał

uregulować płatność za każdą partię paliwa na podstawie wystawionej mu przez sprzedającego faktury w terminie 21 dni od daty jej wystawienia. W przypadku niedotrzymania przez pozwanego terminu zapłaty, sprzedający był uprawniony do odmowy sprzedaży paliwa, dopóki istniejący dług nie został uregulowany wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za czas opóźnienia.

Zgodnie z postanowieniami wskazanej umowy sprzedaży zawartej między stronami spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością udzieliła pozwanemu T. P. limitu kupieckiego w maksymalnej wysokości wynoszącej 70 000 złotych brutto. Sprzedający miał prawo odmówić stronie pozwanej sprzedaży paliwa w przypadku wyczerpania limitu kupieckiego (§ 4 ust.1-3 umowy).

Na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń sprzedawcy z tytułu niewykonania lub nienależnego wykonania przez kupującego zobowiązań wynikających z postanowień umowy pozwany T. P. złożył do dyspozycji strony powodowej weksel własny in blanco. W przypadku opóźnienia w spłacie należności powodowa spółka po bezskutecznym upływie wezwania określającego siedmiodniowy termin do zapłaty, miała prawo do wypełnienia weksla stosownie do deklaracji wekslowej, która stanowiła załącznik wskazanej umowy. Umowa między stronami została zawarta na czas nieokreślony (dowód: umowa sprzedaży k. 101-102).

W dniach: 21 stycznia 2004 roku, 1 lipca 2008 roku i 5 sierpnia 2008 roku umowa sprzedaży z dnia 31 grudnia 2002 roku nr (...) została aneksowana przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i T. P.. Kolejny aneks dotyczący tej umowy został zawarty przez strony w dniu 1 lipca 2008 roku i przewidywał zwiększenie limitu kredytu kupieckiego na kwotę 370 000 złotych (dowód: aneksy k. 103, 104, 105-106).

W dniu 31 października 2008 roku zostało zarejestrowane połączenie spółek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ze spółkami (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w trybie art. 492 § 1pkt. 1 k.s.h. poprzez między innymi przeniesienie całego majątku spółki (...) na Spółkę (...) w zamian za udziały utworzone w podwyższonym kapitale zakładowym spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W dniu 27 listopada 2012 roku w Krajowym Rejestrze Przedsiębiorców zarejestrowano zmianę firmy spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dowód: odpis KRS k. 7-15).

W dniu 8 września 2009 roku T. P. wypełnił deklarację wekslową celem zabezpieczenia należności spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. będącej następcą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G., wynikających z tytułu realizacji umowy bezgotówkowej sprzedaży paliw nr (...) zawartej dnia 31 grudnia 2002 roku ze spółką (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wraz z późniejszymi aneksami.

Zgodnie z zapisem deklaracji obejmowała ona również wszelkie późniejsze umowy sprzedaży paliw zawarte bezpośrednio z wierzycielem wekslowym - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.. Zawarte porozumienie przewidywało, iż w przypadku nieuregulowania w terminie przez dłużnika wekslowego jakichkolwiek należności wynikających z tych umów, wierzyciel wekslowy - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P., a także jego następcą prawny mieli prawo do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu łącznie z odsetkami i kosztami oraz do wypełnienia weksla datą i miejscem płatności według swojego uznania, zawiadamiając przy tym dłużnika wekslowego listem poleconym w takim terminie, aby zawiadomienie mogło być przez niego otrzymane na 7 dni przed dniem jego zapłaty.

Zgodę na treść powyższej deklaracji wekslowej i podpisy złożyli na niej jako poręczyciele solidarni W. P. i E. P. (dowód: deklaracja wekslowa k. 26-27).

W dniach 14 lipca 2010 roku i 10 czerwca 2011 roku oraz w dniu 4 listopada 2011 roku zawarto aneksy do umowy sprzedaży nr (...) z dnia 31 grudnia 2002 roku pomiędzy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, a T. P.. Aneks zawarty między stronami w dniu 14 lipca 2010 roku przewidywał ponowne zwiększenie limitu kredytu kupieckiego, który zgodnie z ustaleniami wynosił 400 000 złotych (dowód: aneksy k. 107, 108-109, 110).

Z tytułu wykonania zawartej umowy sprzedaży i bezgotówkowej dostawy paliw strona powodowa wystawiła faktury VAT: w dniu 14 stycznia 2013 roku o nr (...), w dniu 18 stycznia 2013 roku o nr (...), w dniu 28 stycznia 2013 roku o nr (...), w dniu 31 stycznia 2013 roku o nr (...), w dniu 6 lutego 2013 roku o nr (...), w dniu 15 lutego 2013 roku o nr (...), w dniu 21 lutego 2013 roku o nr (...), w dniu 21 lutego 2013 roku o nr (...), w dniu 27 lutego 2013 roku o nr (...), w dniu 8 marca 2013 roku, w dniu 8 marca 2013 roku o nr (...), w dniu 14 marca 2013 roku o nr (...), w dniu 19 marca 2013 roku o nr (...), w dniu 19 marca 2013 roku o nr (...), w dniu 30 marca 2013 roku o nr (...) (dowód: kopie faktur k. 111, 112-113, 114-115, 116, 117-118, 119-120, 121, 122, 123-124, 125-126, 127-128, 129, 130, 131-132).

Pozwany nie regulował terminowo swoich zobowiązań finansowych wobec powodowej spółki. Z tytułu nieterminowej zapłaty należności związanych z dostarczeniem paliwa strona powodowa wystawiła pozwanemu w dniu 6 sierpnia 2012 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 151,14 złotych, w dniu 8 listopada 2012 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 634,70 złotych, w dniu 11 grudnia 2012 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 880,44 złote, w dniu 8 stycznia 2013 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 1 191,76 złotych, w dniu 13 lutego 2013 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 1 183,51 złotych, w dniu 12 marca 2013 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 1975,26 złotych, w dniu 16 kwietnia 2013 roku notę odsetkową nr (...) na kwotę 2 348,03 złote (dowód: noty odsetkowe k. 133-134, 135-136, 137-138, 139-140, 141-142, 143-144, 145-146, korespondencja między stronami k. 157, 158, 159).

Z uwagi na powstanie znacznego zadłużenia spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jako następcą prawny (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dniu 18 czerwca 2013 roku uzupełniła weksel in blanco wystawiony przez T. P. wskazując jako sumę wekslową kwotę 334 285,51 złotych, a nadto wpisując klauzulę „bez protestu”. Jednocześnie wezwała wystawcę oraz poręczycieli do wykupienia weksla do dnia 2 lipca 2013 roku pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową (dowód: weksel k. 25-25v, wezwanie do wykupu weksla 17, 18, 19, dowody nadania k.20).

W dniu 19 czerwca 2013 roku T. P. dokonał częściowej spłaty istniejących zobowiązań wobec (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zobowiązując się do dalszego i systematycznego regulowania zobowiązań (dowód: okoliczność bezsporna, korespondencja między stronami k. 160).

Wobec nieuregulowania przez pozwanych zobowiązań w kwocie 200 271,98 złotych sprawa została skierowana na drogę postępowania sądowego (okoliczność bezsporna).

Sąd poczynił przedstawione wyżej ustalenia faktyczne na podstawie powołanych dowodów. Wszystkie załączone do akt dokumenty bądź ich kserokopie zostały uwzględnione, gdyż ich autentyczność czy też zgodność zawartych w nich treści z prawdą nie były w toku postępowania zakwestionowane przez strony procesowe, nadto wzajemnie się potwierdzając i uzupełniając złożyły się na spójną oraz klarowną ilustrację okoliczności mających znaczenie dla sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Kwestią bezsporną i punktem wyjściowym rozważań jest fakt, iż w celu zabezpieczenia roszczeń spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wynikającej z zawartej umowy nr (...), pozwany T. P. wystawił weksel in blanco, który został poręczony przez W. P. i E. P.. Zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciele podpisali także deklarację wekslową z dnia 8 września 2009 roku mocą której upoważnili ówczesnego wierzyciela wekslowego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, będącego następcą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu łącznie z odsetkami i kosztami oraz opatrzenia datą oraz miejscem płatności weksla według własnego uznania. Podstawę wypełnienia weksla w związku z którym zapadł nakaz zapłaty stanowiła zatem wskazana powyżej deklaracja wekslowa (vide: odpisy weksla i deklaracji k. 25-28).

Gwarancyjny charakter wystawionego weksla wynika z treści § 5 łączącej strony umowy sprzedaży. To właśnie powyższa umowa - której fakt zawarcia nie był kwestionowany - stanowiła podstawę prawną, czyli causę zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Same okoliczności wykonywania przez powodową spółkę obowiązków umownych wynikających z art. 535 k.c., jak i fakt odbierania przez pozwanego T. P. dostarczonego mu paliwa nie były

przedmiotem sporu. Pozwani nie kwestionowali także ceny sprzedaży paliwa odzwierciedlonej w wystawionych przez powodową spółkę fakturach VAT. Mając na względzie wskazaną w pozwie podstawę prawną roszczenia - zobowiązanie z weksla własnego in blanco, a nadto okoliczności podniesione przez pozwanych w zarzutach do wydanego w sprawie nakazu zapłaty Sąd I instancji w pierwszej kolejności zajął stanowisko w przedmiocie zarzutu pozwanych dotyczącego nieważności weksla.

Pozwani mają rację wskazując, iż sporny weksel został wbrew treści porozumienia wekslowego zawartego w dniu 8 września 2009 roku opatrzony datą wystawienia tożsamą z datą wypełnienia weksla, a zatem datą dnia 18 czerwca 2013 roku. Przyjmuje się, iż data wystawienia weksla jest to wskazana na wekslu data w której weksel został podpisany przez wystawcę. W przypadku weksla niepełnego in blanco zobowiązanie powstaje jednak już z chwilą złożenia na nim podpisu, a nie dopiero od chwili uzupełnienia weksla (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 roku w sprawie I CKN 434/01, LEX 137623). Datą wystawienia weksla in blanco jest zatem data złożenia na nim podpisu przez wystawcę.

Utrwalone w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego przewiduje jednak, że nie powoduje nieważności weksla umieszczenie na nim nieprawdziwej daty wystawienia tj. wcześniejszej lub późniejszej niż faktyczna data złożenia podpisu przez wystawcę (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 1928 roku w sprawie I C 474/27, zb. Orz. SN 1928, poz.9).

Nieważny będzie jedynie taki weksel w którym data wystawienia jest późniejsza od daty płatności, bądź zawiera inną niemożliwość (art. 387 § 1 k.c.) jak na przykład wpisanie nieistniejącej daty lub nieistniejącego roku. Rozbieżność ujawniona przez pozwanych i podniesiona w złożonym zarzucie w ocenie Sądu nie skutkuje nieważnością weksla.

Zgodnie ze stanowiskiem doktryny z punktu widzenia prawa wekslowego data wystawienia weksla oprócz tego, że musi ona być wskazana w sposób dokładny, musi być ona jednocześnie datą różną od daty płatności weksla oraz musi być ona datą wcześniejszą. Tylko w przypadku złamania wskazanych wymogów weksel należy uznać za nieważny (tak Komentarz do Prawa wekslowego i czekowego po redakcją Marka Czarneckiego i Lidii Bagińskiej, Warszawa 2000, str. 121).

Pozwani podnosząc zarzut nieważności weksla opierali się na twierdzeniu, iż nie jest uważany za weksel dokument, któremu brakuje jednej z cech wskazanych w art. 101 ustawy z 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz. U. z 1936 r., nr 376, poz. 282 ze zm.) zwanym dalej prawem wekslowym. Sprawdzenie czy weksel złożony do akt posiada wymagane dla niego cechy umożliwiające uznanie go za ważny możliwe jest poprzez dokonanie analizy jego treści. Faktem jest zatem bezspornym, że wpisana data wystawienia weksla tj. 18 sierpnia 2013 roku nie jest datą w której pozwany T. P. złożył weksel do dyspozycji powoda. Zgodnie jednak z poglądem doktryny weksel powinien być uzupełniony najpóźniej w chwili dochodzenia z niego praw, a w chwili przedstawienia do realizacji musi zawierać wszelkie cechy ważności. Dla oceny ważności weksla, miarodajną jest zatem chwila wniesienia powództwa. Tylko brak jednego z istotnych elementów wymienionych w art. 101 powoduje oddalenie powództwa wekslowego (tak Komentarz do Prawa wekslowego i czekowego po redakcją Marka Czarneckiego i Lidii Bagińskiej, Warszawa 2013, str. 567).

Artykuł 101 pkt. 6 prawa wekslowego ustanawia wymóg opatrzenia weksla własnego datą wystawienia. Jest to wymóg formalny, zatem weksel byłby nieważny gdyby takiej daty nie zawierał. Okoliczność, że jest to data nieodpowiadająca rzeczywistemu momentowi wręczenia niepełnego weksla powodowi nie powoduje jego nieważności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2004 roku w sprawie I CK 21/03, niepubl).

Data wystawienia weksla ma kluczowe znaczenie dla oceny czy osoba, która podpisała weksel, była zdolna wekslowo do skutecznego zaciągania zobowiązania wekslowego w chwili składania podpisu i wydania weksla oraz ustalenia, jakie prawo jest właściwe dla ustalenia stosunku wekslowego w przypadku zmiany prawa po wystawieniu weksla. Ponadto data wystawienia weksla ma znaczenie dla określenia rocznego terminu do przedstawienia do przyjęcia weksla płatnego w pewien czas po okazaniu, terminu płatności weksla w pewien czas po dacie, dla określenia rocznego terminu, w którym weksel płatny za okazaniem powinien być przedstawiony do zapłaty, terminu początkowego, od

którego należy liczyć odsetki, jeśli nie oznaczono innego terminu w przypadku zastrzeżenia oprocentowania, jak również przy ocenie zdolności do zaciągania zobowiązania przez wystawcę np. w razie upadłości wystawcy.

Antydatowanie weksla płatnego po uzupełnieniu w dacie oznaczonej nie wpływa na jego ważność ocenianą pod kątem zdolności wekslowej o ile chwila wystawienia i wręczenia weksla niepełnego nastąpiła, gdy wystawca miał podmiotowość prawną (por. orz. N z 5 maja 2005 roku, III CK 520/04, GP 2005, Nr 88, s25, MoP 2006, Nr 9, s. 490; OSNC 2006, Nr 4, poz. 67; R.Pr. 2006, Nr 3, s. 111; Rej. 2006, Nr 4, s. 183, Rzeczpospolita 2005, Nr 105, s. C2).

Nieprawdziwa data wystawienia weksla może mieć zatem istotne znaczenie w powyżej wymienionych przypadkach, sama zaś przez się nie powoduje wadliwości weksla i nie stanowi przeszkody w ewentualnym żądaniu realizacji zobowiązania wekslowego. Pozwani podnosząc zarzut nieważności weksla nie przywoływali wystąpienia żadnej ze wskazanych powyżej okoliczności, a w szczególności nie kwestionowali posiadania własnej zdolności prawnej, ani zdolności wekslowej wskazując jedynie na poparcie swoich twierdzeń, iż we wskazanej dacie tj. 18 sierpnia 2013 roku nie byli posiadaczami wystawionych bądź poręczonych przez siebie weksli, które złożone były wraz z deklaracją do dyspozycji powoda w 2009 roku.

Dokonując takiej oceny podniesionego zarzutu Sąd uwzględnił ponadto, iż samo prawo wekslowe również nie rozstrzyga jednoznacznie kwestii uzupełnienia w wekslu in blanco daty wystawienia, a doktryna i orzecznictwo jak dotąd również nie wypracowały w tym temacie jednolitego stanowiska. Przedwojenne orzecznictwo nie wiązało sankcji nieważności weksla in blanco z nieprawdziwym oznaczeniem daty weksla in blanco nawet w sytuacji, gdy data wpisana na wekslu jako data jego wystawienia przypadła już po dniu śmierci wystawcy weksla in blanco jeżeli jego posiadacz udowodnił, iż był on wystawiony o kilka dni wcześniej, ale in blanco i przy wypełnieniu weksla nastąpiła pomyłka co do daty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 1928 roku, C 474/27, OSP 928, poz. 411).

Podsumowując powyższe rozważania uznać należy, iż uzupełnienie weksla datą wystawienia inną niż rzeczywista data wręczenia weksla in blanco jest błędem i nieprawidłowością ale nie powodującą nieważności weksla. Odpowiedzialność poręczyciela wekslowego odpowiada natomiast zakresowi odpowiedzialności samego wystawcy weksla.

Kolejny zarzut pozwanych odnosi się do wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją. Podnosząc ów zarzut pozwani poręczyciele stanowisko swoje uzasadnili faktem, iż wystawca weksla T. P. –według ich wiedzy nie posiada wobec powoda zaległości we wskazanej kwocie 200 271,98 złotych. W tożsamych zarzutach T. P. wskazał natomiast, iż nie posiada nieprzedawnionej zaległości wobec strony powodowej w spornej kwocie.

Dla zachowania czystości formy prowadzonych rozważań podnieść należy, iż odpowiedzialność wystawcy weksla in blanco powstaje przez samo podpisanie i wręczenie dokumentu remitentowi. Odpowiedzialność wystawcy weksla in blanco wiąże się zatem z wydaniem weksla niepełnego z podpisem. Weksel in blanco nie musi być wypełniony w chwili złożenia na nim podpisu, a jeżeli został wydany, zachodzi domniemanie udzielenia upoważnienia dla nabywcy weksla do uzupełnienia weksla tj. ukształtowania treści weksla. Zobowiązanie z weksla in blanco powstanie zatem w zakresie określonym treścią weksla, jaka mu zostanie nadana wskutek uzupełnienia. Niezgodność uzupełnienia weksla in blanco z porozumieniem nie wpływa jednak na istnienie zobowiązania wekslowego. Wydając weksel in blanco wystawca przyjmuje ryzyko niezgodnego z porozumieniem jego wypełnienia. Przesłanką zatem ukształtowania wierzytelności jest jedynie uzupełnienie weksla w taki sposób, aby odpowiadał wymaganiom art. 101 Prawa wekslowego, nie zaś jego uzupełnienie zgodnie z porozumieniem wekslowym (tak uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2004 roku, II CK 170/04, Gl 2006, Nr 4, poz. 28, A. Szpunar, M. Kaliński, Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Warszawa 2003, s.87-88). Dopuszczalność podnoszenia takiego rodzaju zarzutu przez poręczycieli wekslowych winna być również najpierw zbadana.

Zgodnie z poglądem przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które w całości Sąd podziela, awalista (a w tym wypadku poręczyciele E. P. i W. P.), który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, a weksel znajduje się w posiadaniu remitenta, może bez ograniczeń podnosić zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla, powołując się na treść tego porozumienia (tak wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 1963 roku, II Cr

249/63, MoP 1993, Nr 3, wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2007 roku, V CSK 323/07, Legalis). Istotne dla zakresu dopuszczalnych zarzutów poręczyciela jest jednak to, iż poręczyciel wekslowy nie może powoływać się na zarzuty subiektywne, tj. wynikające ze stosunku podstawowego, łączącego dłużnika z wierzycielem. Jest natomiast uprawniony do podnoszenia zarzutów m. in. formalnych wskazujących na to, że weksel nie odpowiada wymogom przewidzianym w art. 101 prawa wekslowego (por: wyrok SN z dn. 5.05.2005 r., sygn. III CK 520/04, OSNCP 2006 poz. 67).

W przedstawionym zatem zakresie zarzuty poręczycieli weksła W. P. i E. P. opierające się na kwestionowaniu należności wynikającej ze stosunku podstawowego są zatem niedopuszczalne.

Tym niemniej nie można pominąć okoliczności, iż przedstawiona deklaracja wekslowa nie zawierała uprawnienia strony powodowej do zawarcia w treści weksła klauzuli "bez protestu", co w sytuacji jej zamieszczenia w wypełnionym wekslu skutkowało powinno uznaniem niezgodności dopełnionej czynności z deklaracją wekslową, a przez to utratą bytu prawnego zobowiązania wekslowego, jako środka gwarancyjnego czy zabezpieczającego.

Dokonując ostatecznej oceny należy w tym miejscu zaznaczyć, iż klauzula "bez protestu" zwalnia uprawnionego z weksła od sporządzania protestu, który jest warunkiem umożliwiającym tzw. zwrotne poszukiwanie, czyli dochodzenie roszczeń od wystawcy oraz kolejnych posiadaczy weksła, którzy go nabyli przez indos (przeniesienie weksła przez aktualnego posiadacza na nabywcę). Sens zaopatrzenia weksła w taką klauzulę traci jednak na znaczeniu w przypadku weksła własnego, zwłaszcza jeżeli nie był on indosowany. Sporządzenie protestu nie jest bowiem konieczne, jeżeli dochodzi się roszczeń z weksła własnego w stosunku do jego wystawcy lub poręczyciela. Na umieszczeniu treści tej klauzuli w wekslu zależeć może zatem jedynie wystawcy, który finalnie ponosi koszty protestu i może zdecydować o tym, aby takiego protestu w przypadku niewykupienia weksła nie sporządzać. Jeśli natomiast remitentowi zależy na umieszczeniu na wekslu takiej klauzuli, może ją umieścić przy swoim indosie, jeśli natomiast nie zamierza puszczać weksła w obieg, obecność takiej klauzuli na wekslu jest dla niego prawnie irrelevantna.

Nie sposób jednak pominąć okoliczności, że kiedy dochodzi do kwestionowania prawidłowości wypełnienia weksła, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksła o charakterze gwarancyjnym, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Oznacza to, że strony mogą powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet, jeżeli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, nr 5, poz. 79, uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124 lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2000 r., V CKN 136/00, OSNC 2001, nr 6, poz. 89).

Stosownie do art. 10 prawa wekslowego jeżeli weksel niezupełny w chwili wystawienia uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosował się do tego porozumienia, chyba że nabył on weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Z treści cytowanego przepisu wynika zatem, że zarzut wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem może być skuteczny wobec osoby, która otrzymała weksel bezpośrednio od wystawcy i uzupełniła go albo nabyła weksel in blanco niewypełniony. Ciężar dowodu zawarcia umowy regulującej sposób wypełnienia weksła oraz wypełnienia weksła niezgodnie z umową ciąży na wekslowo zobowiązanym (vide: orzeczenie Sądu Najwyższego z 24 lutego 1928 r., sygn. akt I C 2161/27, Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego 1928, poz. 40). Jednocześnie podkreślić trzeba, że skutecznie podniesiony zarzut wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie powoduje nieważności weksła, jak też nie uchyla w każdym przypadku w całości zobowiązania wekslowego wystawcy, lecz je jedynie ogranicza bądź modyfikuje. Dłużnik będzie odpowiadał nadal, ale wyłącznie w takich granicach, jakie odpowiadają jego woli wyrażonej w porozumieniu wekslowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2006 r., sygn. akt V CSK 70/06, OSN 2007, nr 4, poz. 59).

Z chwilą wystawienia weksła in blanco i wręczenia go wierzycielowi następuje zawarcie porozumienia między wystawcą weksła a osobą, której ten weksel zostaje wręczony, określające sposób jego uzupełnienia. Porozumienie takie jest umową zawieraną pomiędzy odbiorcą weksła a wystawcą weksła, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Porozumienie podlega regułom interpretacyjnym oświadczeń woli wyrażonym w art. 65 k.c. W myśl tego przepisu w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Artykuł 10 prawa wekslowego nie wymaga żadnej szczególnej formy takiego porozumienia wekslowego. Może być więc ono zarówno pisemne, jak i ustne, może zostać osiągnięte w sposób wyraźny lub dorozumiany (por. orzeczenia Sądu Najwyższego : z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 531/97, OSN 1999/1/ 13; z 23 października 2001 r., I CKN 19/01, LEX nr 52712; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1999 r., I ACa 775/99, OSA 2001, z. 7–8, poz. 37).

Zgodzić się zatem należy z poglądem, iż istnieją sytuacje w których sankcja nieważności nie ma zastosowania mimo braku formalnego weksła. Chodzi o wystawienie i wręczenie weksła niezupełnego z przeznaczeniem do jego późniejszego uzupełnienia tj. weksła in blanco. W takim przypadku bowiem, kiedy obie strony zdają sobie sprawę z niezupełności weksła i ustalają, że zostanie on później uzupełniony przez wierzyciela, podpis składany na dokumencie rodzi zobowiązania podpisującego.

W realiach przedmiotowej sprawy wystawiony weksel in blanco miał charakter weksła gwarancyjnego i został złożony u powoda w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez T. P. zobowiązań wynikających z postanowień umowy sprzedaży nr (...) zawartej między pozwanym T. P., a (...) Sp. z o.o. wraz z późniejszymi aneksami, a także wszystkich późniejszych umów sprzedaży zawartych bezpośrednio z (...) Sp. z o.o. (vide: umowa sprzedaży k.101-102, aneksy k. 103, 104, 105-106, 107, 108-109, 110).

Wynika to z treści powyższych dokumentów jak i podpisanej przez wystawcę weksła oraz poręczycieli deklaracji wekslowej z dnia 8 września 2009 roku, którzy wyrażali zgodę na obciążenie ich tym zobowiązaniem wekslowym.

Skoro w przedmiotowej sprawie tekst weksła odpowiada deklaracji wekslowej, mimo dodatkowego zamieszczenia w nim klauzuli „bez protestu” to na tej podstawie możliwe było obciążenie pozwanych obowiązkiem zapłaty zobowiązania wekslowego. Bezsportny jest bowiem fakt, iż na skutek niewywiązywania się z terminowej zapłaty za dostarczone paliwo T. P. utracił płynność finansową, a jego zobowiązania wobec powodowej spółki narastały, powodując w ostateczności, iż remitent złożony przez T. P. na zabezpieczenie przyszłych roszczeń weksel in blanco wypełnił. Tym samym strona powodowa udowodniła, iż przedmiotowy weksel zabezpieczał zapłatę zobowiązania pozwanego wobec powodowej spółki, istniejącego już w chwili wyrokowania. Ponadto weksel zgodnie z porozumieniem wynikającym z deklaracji wekslowej mógł być wypełniony na sumę odpowiadającą zadłużeniu łącznie z odsetkami i kosztami wynikającymi z powyższych umów oraz aneksów. Takie oznaczenie sumy wekslowej określało zatem jej górną granicę.

Ubocznie zaznaczyć również należy, iż na gruncie obowiązków procesowych stron w postępowaniu nakazowym stosownie do art. 495 § 3 zd. 2 k.p.c. powód może powoływać nowe fakty i dowody w terminie tygodnia od doręczenia mu pisma pozwanego zawierającego zarzuty. Pozwani zaś, zgodnie z art. 493 § 1 zd. 1 k.p.c. mieli obowiązek przedstawić wszystkie zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie w piśmie stanowiącym zarzuty od nakazu zapłaty.

Nie ulega wątpliwości, że ciężar dowodu, iż weksel in blanco wypełniono w sposób sprzeczny z porozumieniem spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł, ale także powszechnie przyjmuje się, że w przypadku zakwestionowania prawidłowości uzupełnienia weksła wierzyciel ma obowiązek podać, z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie. Bez tego dłużnik wekslowy nie jest w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem (tak wyroki: Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 sierpnia 2007 r., I A Ca 442/07, LEX 446721; Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 marca 2011 r., I A Ca 122/11, LEX 898634 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2011 r., VI A Ca 546/11, LEX 1136133). Podniesienie przez dłużnika

zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego łączącego strony zmusza z kolei wierzyciela - w celu ich zwalczania - do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawne ten stosunek normujące. W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Ten ostatni bowiem stosunek rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej. Omawianą łączność wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66 (OSNCP 1968/5 poz. 79). Wynika z niej swoisty priorytet stosunku „podstawowego” wobec stosunku wynikającego z weksla gwarancyjnego. Właśnie ta możliwość obrony pozwanego w postępowaniu nakazowym jest przejawem tego priorytetu. Podniesienie przez pozwanego T. P. zarzutów ze stosunku „podstawowego” zobowiązuje powoda do złożenia oświadczenia co do nich (art. 210 § 2 k.p.c.). Oświadczenie to - siłą rzeczy - polega na przytoczeniu dalszych faktów dotyczących stosunku „podstawowego” i uzasadniających, w związku z odpowiednimi przepisami prawa cywilnego, roszczenie cywilnoprawne z tego stosunku.

Strona powodowa swoim obowiązkom dowodowym sprostała i w odpowiedzi na zarzuty pozwanych na rozprawie w dniu 26 lutego 2013 roku złożyła oświadczenie, zawierające przytoczenie faktów dotyczących stosunku podstawowego i uzasadniających roszczenie cywilnoprawne z tego stosunku.

Treść pozwu może świadczyć o tym, że strona powodowa w uzasadnieniu żądania przytoczyła fakt zawarcia z pozwanym T. P. umowy sprzedaży paliw, wskazała na zabezpieczającą funkcję weksla in blanco, dołączyła również deklaracje wekslową dłużnika wekslowego (wystawcy i podpisanych na niej poręczycieli) i kierowane do tych dłużników wezwania do zapłaty. Można, zatem stwierdzić, że już w pozwie oparto żądanie zapłaty na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, tj. wystawieniu weksla i zawarciu umowy sprzedaży paliw. Taki konstruowanie pozwu nie budzi zasadniczych wątpliwości (por. wyrok sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2007 r., I CSK 495/06, LEX 274227). Zaległości T. P. ze wskazanych tytułów w ostatecznym rozrachunku wynosiły zgodnie ze stanowiskiem strony powodowej kwotę 315 969 złotych. Ponadto od kwoty niezapłaconych faktur, w myśl art. 481 k.c. zostały naliczone odsetki do dnia wypełnienia weksla w wysokości 10 176,29 złotych. Kwota tych odsetek została przez stronę powodową skapitalizowana i doliczona do sumy wekslowej. Wobec częściowej spłaty dokonanej przez powoda kwota powyższa została pomniejszona i w pozwie o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym określona została na sumę 200 271,98 złotych.

Ubocznie podnieść należy, iż o istnieniu zadłużenia pomiędzy pozwanym T. P., a powodową spółką świadczy również korespondencja kierowana do powodowej spółki (vide: k.157, 158, 159). Ponadto w tym kontekście jednoznaczne w swej treści jest również pismo pozwanego z dnia 2 lipca 2013 roku (vide: k. 160) w którym to T. P. nie tylko potwierdza konieczność spłaty zobowiązań w stosunku do (...) Sp. z o.o. ale również wskazuje, iż od takiej spłaty się nie uchyla na dowód czego w dniu 19 czerwca 2013 roku dokonał przelewu kwoty 130 000 złotych uzyskanej ze sprzedaży własnego mieszkania, jednocześnie zobowiązując się do dalszej spłaty zadłużenia w ratach miesięcznych po 2 000 złotych przez okres 12 miesięcy i zwiększenia spłaty istniejącego zadłużenia już po upływie wskazanego okresu. Nie może zatem pozwany skutecznie podnosić zarzutu braku istnienia nieprzedawnionych zaległości w spornej kwocie, w czasie kiedy w dzień po wypełnieniu złożonego przez siebie weksla in blanco reguluje częściowo zaległość, dokonując wpłaty na konto powodowej spółki. O fakcie dokonania częściowej spłaty świadczy również treść pozwu, gdzie strona powodowa nie dochodziła całości sumy wekslowej oznaczonej na wekslu in blanco, a kwoty 200 271,98 złotych.

Reasumując powodowa spółka w pozwie o zapłatę wskazanej kwoty jednocześnie powołała się na fakt wystawienia weksla in blanco oraz odwołała się do zawartej między stronami umowy sprzedaży paliw. Dołączając umowę sprzedaży, zawarte do niej aneksy, przedstawiając faktury Vat oraz wystawione noty odsetkowe umożliwiła przy tym przeprowadzenie szczegółowej oceny rzeczywistych zobowiązań pozwanego T. P., co z kolei umożliwiło ustalenie, iż wystawiony weksel in blanco był zabezpieczeniem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań wynikających z powyższych dokumentów. Pozwany T. P. kwestionując sumę wekslową i podnosząc, iż nie istniała w dacie wypełnienia weksla sporna nieprzedawniona należność, nie przedstawił na to żadnych dowodów.

Skoro zatem weksel dołączony do pozwu okazał się być pozbawiony nieważności, to należało odnieść do kolejnego zarzutu, którego zaistnienie zniweczyłoby możliwość dochodzenia roszczeń w oparciu o przedstawiony weksel. Podniesiony przez pozwanych zarzut przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego również w ocenie Sądu nie zasługuje na uwzględnienie. Przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego może mieć jedynie takie znaczenie dla zobowiązania wekslowego, że wraz z przedawnieniem roszczenia ze stosunku podstawowego posiadacz nie wypełnionego weksla traci uprawnienie do jego wypełnienia, chyba że strony porozumienia wekslowego odmiennie uregulowały tę kwestię (zob. M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Duże Komentarze Becka. Wydawnictwo C. H. Beck Warszawa 2003, str. 206-207).

W sprawie, bowiem niesporne jest, że obie strony prowadziły działalność gospodarczą, a zatem znajdzie tu zastosowanie art. 554 k.c. przewidujący 2 letni termin przedawnienia roszczeń. Wszystkie przedstawione przez stronę powodową nierozliczone faktury Vat zgodnie z widniejącymi na nich datami wystawione zostały w 2013 roku, a zatem termin przedawnienia każdej z nich powinien być liczony od daty wymagalności. Ponadto roszczenie o zapłatę odsetek jest roszczeniem o świadczenie okresowe, odrębnym od roszczenia głównego. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi dziesięć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata (art. 118 k.c.). Zgodnie zaś z art. 120 §1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Reasumując roszczenia wynikające ze stosunku podstawowego nie mogą zostać uznane za przedawnione w przypadku, gdy dwuletni termin przedawnienia będzie mijał w poszczególnych miesiącach 2015 roku (w zależności od daty wymagalności konkretnej faktury).

Z tych też wszystkich względów Sąd uwzględnił powództwo. Z punktu widzenia bowiem rozkładu ciężaru dowodzenia Sąd doszedł do przekonania, iż strona powodowa uczyniła zadość wymaganiom prawa, natomiast na stronie pozwanej ciążył obowiązek dochowania należytej staranności w wykazaniu zasadności swojego stanowiska dokumentami załączonymi do zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty, czego jednak nie dopełniła.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zawarte w pkt. II wyroku oparte zostało na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.